

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 7 września 2012 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustaw
regulujących wykonywanie niektórych zawodów.**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z tekstem kolejnej wersji projektu ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów, podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w opinii z dnia 20 kwietnia 2012 r. wobec proponowanego w projekcie kierunku zmian w zakresie, w jakim odnoszą się one do regulacji zawodów prawniczych.

Krajowa Rada Sądownictwa ponownie zdecydowanie krytycznie ocenia zamysł projektodawcy poszerzenia dostępu do zawodu adwokata, radcy prawnego czy notariusza poprzez obniżenie wymagań stawianych osobom zainteresowanym wykonywaniem tych prawniczych profesji.

W aktualnie przedłożonej Radzie do zaopiniowania wersji projektowanej ustawy utrzymano skrócony z 5 do 3 lat okres praktycznego doświadczenia potrzebny do złożenia wniosku o dopuszczenie do egzaminu (adwokackiego, radcowskiego i notarialnego) bez konieczności odbycia aplikacji. Wpis na listę adwokatów lub radców prawnych bez konieczności składania egzaminów zawodowych przewidziano w projekcie także dla osób, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski lub notarialny oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów lub radców prawnych, łącznie przez okres co najmniej 3 lat były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego. Osoby zaś, które wymienionych egzaminów zawodowych nie zdały, ale były zatrudnione we wspomnianych instytucjach i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego wedle treści projektu, będą mogły bez odbycia aplikacji przystąpić do egzaminu adwokackiego lub radcowskiego. Proponuje się również, aby osoby ze zdany egzaminem sędziowskim lub prokuratorskim oraz osoby posiadające stopień doktora nauk prawnych mogły uzyskać wpis na listę osób wykonujących zawód adwokata lub radcy prawnego, bez konieczności składania egzaminu zawodowego, jeżeli w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis, łącznie przez okres co najmniej 3 lat, „zatrudnione były w urzędach organów władzy publicznej lub państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego”. Ponadto umożliwia się przystąpienie do egzaminu zawodowego osobom, które po ukończeniu aplikacji legislacyjnej przez okres co najmniej 3 lat, w okresie nie dłuższym niż 6 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu, były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego.

Należy w związku z tym zauważyć, że czynności związane z legislacją w istotnym zakresie odbiegają od charakteru działalności podejmowanej przez adwokata czy radcę prawnego, która sprowadza się do udzielania pomocy prawnej i sporządzania pism procesowych.

Kolejnym rozwiązaniem, które prowadzić będzie do obniżenia poziomu wiedzy wymaganego dla podejmowania czynności w ramach wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego czy notariusza, jest rezygnacja z testu jako formuły egzaminacyjnej. Rada podkreśla, że egzaminy zawodowe mają na celu weryfikację nie tylko umiejętności praktycznych, ale również poziomu ogólnej wiedzy z zakresu prawa.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że zawarte w opiniowanym projekcie propozycje mogą mieć negatywny wpływ na funkcjonowanie całego systemu wymiaru sprawiedliwości. Obniżone wymagania umożliwiające zdawanie egzaminu zawodowego i wpisanie się na listę bez aplikacji, powodują w istocie obniżenie wymagań dla ubiegających się o stanowisko sędziego lub prokuratora, skoro wykonywanie zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza przez trzy lata umożliwia ubieganie się o urząd sędziego. W tym też kontekście, biorąc pod uwagę dynamizm prawa oraz złożoność regulowanych nim stosunków społecznych, Krajowa Rada Sądownictwa dostrzega realne zagrożenie w zapewnieniu właściwego poziomu kwalifikacji sędziego. Uwagi te, zdaniem Rady, implikują konieczność ponownego rozważenia modelu dojścia do wykonywania poszczególnych zawodów prawniczych.

Krajowa Rada Sądownictwa w przedłożonym projekcie dostrzega także elementy godne aprobaty. Zdaniem Rady ostatecznie proponowany trzyletni okres aplikacji adwokackiej i radcowskiej, zamiast pierwotnie zgłoszonego w projekcie okresu dwuletniego, jest wystarczający, aby odpowiednio ukształtować umiejętności zawodowe aplikanta pretendującego do wykonywania wymienionych prawniczych zawodów zaufania publicznego.

Z satysfakcją należy także odnotować, że w toku prac nad niniejszym projektem ostatecznie zrezygnowano z proponowanego jeszcze w wersji projektu z 21 maja 2012 r. w jego art. 5 pkt 37, zapisu art. 78a § 4 Prawa o notariacie, zgodnie z którym Rada izby notarialnej mogłaby „skreślić aplikanta notarialnego z listy aplikantów notarialnych w okresie roku i 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia aplikacji, jeżeli stwierdziłaby jego nieprzydatność do wykonywania zawodu notariusza. Użycie w tym przepisie bardzo ogólnego sformułowania „nieprzydatność do wykonywania zawodu”, będącego jednocześnie przesłanką usunięcia aplikanta z listy, budziło oczywiste wątpliwości o zgodność projektowanej regulacji z konstytucyjną zasadą wolności wyboru i wykonywania zawodu (art. 65 ust 1 Konstytucji RP).